

mig Muligheden af, at næsten alle de frivillige Bidrag indkomme til den ene Kirke, og at der kun indkomme faa til den anden. Da Sogneraadet i Reglen er sammenfat saaledes, at det mindre Sogn har et mindre Antal Sogneraadsmlemmer, har jeg ikke troet, det vilde være fuldkommen retfærdigt lige overfor det mindre Sogn, at Sogneraadet skulde have Lov til at beslutte, at Midlerne tages af Kommuniens Kasse, med mindre det vedtog det enstemmig, eftersom Hovedfognet jo i Reglen kan overstemme. Anneget ved enhver given Lejlighed. Jeg forudsætter imidlertid, at der, da hele Sagen i det enkelte Aar vel vil dreie sig om 2 à 3 Rbd., eller noget Saadant, ikke vil være Noget til Ginder derfor; det vil naturligvis blive lidt omvexlende. Naar Sogneraadet enstemmig vedtager det, hvorom her Spørgsmaal, er det i det Hele taget det heldigste, og jeg kan saaledes ikke indse Andet; end at Kommuniens Aar ved denne Frenngangsmaade. Et og Alt maa være sikkert. Jeg er i det principale Forslag gaaet lidt videre end i det subsidiaire, idet jeg nemlig i det førstnævnte Forslag har foreslaaet, at Kirkerne skulde opvarmes ved enhver Lejlighed, naar der afholdes offentlig Gudstjeneste i sædvanlig Form. I denne Henseende har jeg ikke alene henholdt mig til § 1 i Loven af 25de Marts f. A., men jeg har ogsaa ment, at naar der var et Antal af Menigheder, som ønskede, at en Præst skulde kontinuerlig være i Kirke, vilde det falde nærmest ved det naturlige Forhold til Kirken ogsaa blev opvarmet under en saadan Substjeneste. Naar jeg har fremstillet dette, skulder jeg vistnok ogsaa det erede Thing at gjøre opmærksom paa, at jeg ikke kan se rettere, end at Lovforslaget, saaledes som det nu er vedtaget, indeholder en Selvmodsigelse. Der staar nemlig i § 4, at naar Flertallet af Familiefædne, Enker og andre Personer med Husstand i en Sognemenighed ønsker Kirken opvarmet, kunne de faae den opvarmet, men dernæst hedder det i § 5, at Midlerne hertil tilveiebringes ved frivillige Sammenkud. Jeg haaber dog, at vi Alle, uden Hensyn til, om man tror at Verden i den senere Tid er bleven saa meget lys og smukt, som den ikke tidligere har været, ville være enige om, at vi ikke kunne sige i en Lov, at Noget skal tilveiebringes ved frivillige Sammenkud; det lader sig virkelig ikke gjøre. Saa længe en Ting er frivillig, kan man ikke paabyde den, og hvis Midlerne ikke indkomme, kan det ikke nytte at sige, at de skulle komme frivillig. Det er altsaa Noget, som ikke praktisk lader sig udføre; dette Udtryk, at Midlerne tilveiebringes ved frivilligt Sammenkud, bliver kun en tom Ordlyd. Flertallet kan vel i Henhold til Lovens § 4 faae en Raskelov indsat i Kirken, men det kan være, at det er den mindre heldigt stillede Del af Samfundet, som er i Flertallet, og at den anden Del af Menigheden ikke vil give Noget til Kirkens Opvarming. I saa Fald staa de mindre heldigt Stillede og se paa

Raskelovnen, uden at være i Stand til selv at skaffe Midlerne til Opvarmingen; i en saadan Stilling kunne de komme, men jeg trøster mig til, at det ikke vil blive Tilfældet paa ret mange Steder. Den erede Ordfører for Flertallet yttrede ved 2den Behandling, at han kunde forstaa, om Mindretallet var fremkommet med et Forslag, som rent og bart havde sagt: „Disse Midler lignes paa Menigheden“. Da var der virkelig Mening deri, men det var der ikke i dette Forslag, hvoraf Følgen kun vilde blive, at man snigmyrder Frivilligheden; det forekommer mig, at det var om trent saaledes, han udtalte sig. Jeg kan indbiler tid ikke forstaa denne Tanke, og jeg vil dertil sige det Samme, som det erede Medlem for Ribe Amts 4de Valgkreds (Lermanden) ifjor sagde ved Behandlingen af Præstestanningsloven: Hvorfor skal jeg forbyde Andre at være gode, fordi jeg er ond? Skulde vi, fordi Enkelte ikke ere i Stand til at yde frivillige Gaver, sætte en Støpper for Frivilligheden paa de Steder, hvor den vil komme frem, hvad jeg antager vil ske paa mange Steder? Det forekommer mig, at vi, naar vi ville virke i et vis Retning, virkelig skulde Samfundets lavere Klasser at give dem en Borgen for, at det vi tilsigte, kan opnaas; anderledes kan jeg ikke betragte Forholdet. — Den erede Ordfører for Flertallet har motiveret Indbringingsforslaget under Nr. 4, og jeg kan i Et og Alt slutte mig dertil. Ligeledes har den erede Ordfører for Udvalget motiveret Indbringingsforslaget under Nr. 5, hvortil jeg ogsaa slutter mig. — Derimod staar jeg ganske ene om at foreslaa, at § 8 udstemmes. Det er ganske vist, hvad den erede Ordfører sagde, at der her er et Billigheds-hensyn tilstede, og jeg troede ogsaa ved denne Sags 2den Behandling, at dette Billigheds-hensyn kunde lade sig fyldestgjøre i denne Lov, men der blev jo fra forskjellige Sider gjort opmærksom paa, at det ligefrem forrykker den God, hoorpaa vi staa under hele Sagens Behandling, nemlig det Rettsforhold, som ligger i Loven af 19de Februar 1861. Hvis vi gaa ud fra, at det ikke kan gaa an at paalægge Eiendeeieren større Byrde, gaar det heller ikke an med alt det Andet; men naar vi sige, at han kan taale flere Byrder, tror jeg ogsaa det er fuldkommen berettiget at sige, at det maa være ligeegyldigt, om det er en fysisk eller en juridisk Person, og om der er En eller Flere. Jeg indser meget godt, at det kunde være meget smukt, om man her kunde hjælpe, men jeg tror, det maa ske paa en anden Maade. Dette Punkt, som kun angaar Indsættelsen af Raskelovne og Kirkegaardens Dræning — dette Spørgsmaal vedrører jo som bekendt ikke, hvad der skal anvendes til Opvarming — mener jeg, man maa komme til, at vedkommende Ciere, der bo i Menigheder, og som have tiendefri Jord, maa træde frivillig til. Deres vil der ikke paa nogen som helst Maade ske nogen Arcenkelse, men naar vi